| CA

ÀGORA DIPLOCAT 1

El paper de la diplomàcia pública en l'era digital

Models comparatius

3 de maig de 2019
Recinte Modernista de Sant Pau, Barcelona

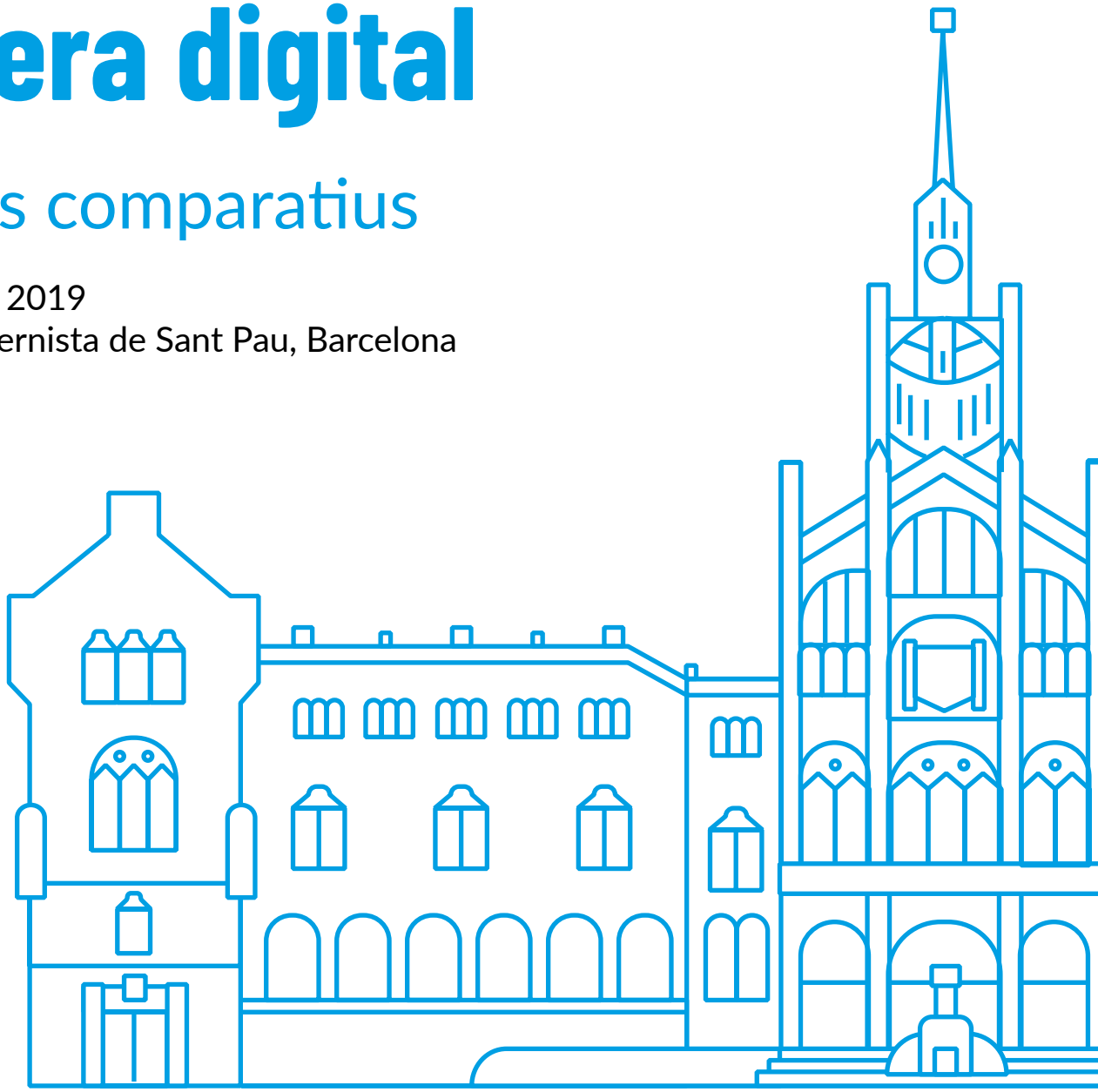

DIPLOCAT Consell de Diplomàcia Pública de Catalunya

DIPLOCAT
Consell de Diplomàcia Pública de Catalunya

Localització

La Rambla 14, principal
08002 Barcelona

Contacte

+34 936 405 470
info@diplocat.cat
www.diplocat.cat

@Diplocat

@cataloniapublicdiplomacy

Disseny gràfic: Giny Comunicació

Dipòsit legal: B 8851-2020

Índex

1. Presentació **4**

2. Una mica d'història **6**

3. Diplomàcia pública: velles i noves prioritats **8**

Nicholas J. Cull, catedràtic de Diplomàcia Pública i director del Programa de Màster en Diplomàcia Pública, Universitat del Sud de Califòrnia (USC)

Què és la diplomàcia pública?

Quins són els components de la diplomàcia pública?

La diplomàcia pública és propaganda?

Actors emergents en diplomàcia pública

Velles prioritats de la diplomàcia pública

Noves prioritats de la diplomàcia pública

4. Bones pràctiques en diplomàcia pública **13**

Diplomàcia pública i comunitats autònomes – Joan David Janer Torrens, professor titular de Dret Internacional Públic de la Universitat de les Illes Balears

Noves tendències de diplomàcia pública – Corneliu Bjola, professor associat d'Estudis Diplomàtics i cap del Grup de Recerca en Diplomàcia Digital a la Universitat d'Oxford

El model de la Comissió Europea – Manel Camós, funcionari jubilat de la Comissió Europea

5. Models de diplomàcia pública sectorial **20**

Diplomàcia esportiva – Jordi Calsamiglia, membre de la Junta Directiva del FC Barcelona

Diplomàcia digital – Juan Luís Manfredi, professor titular de Periodisme a la Universitat de Castella – La Manxa

Diplomàcia econòmica – Teresa Navarro, directora general de FemCat

Diplomàcia cultural – Àlex Hinojo, Coordinador Digital a l'Institut Ramon Llull

Diplomàcia científica i tecnològica – Alexis Roig, Director General de SciTech DiploHub

6. Cloenda **26**

Annex 1. Programa **27**

Annex 2. Participants **28**

Referències **34**

Entitats membres del consorci **35**

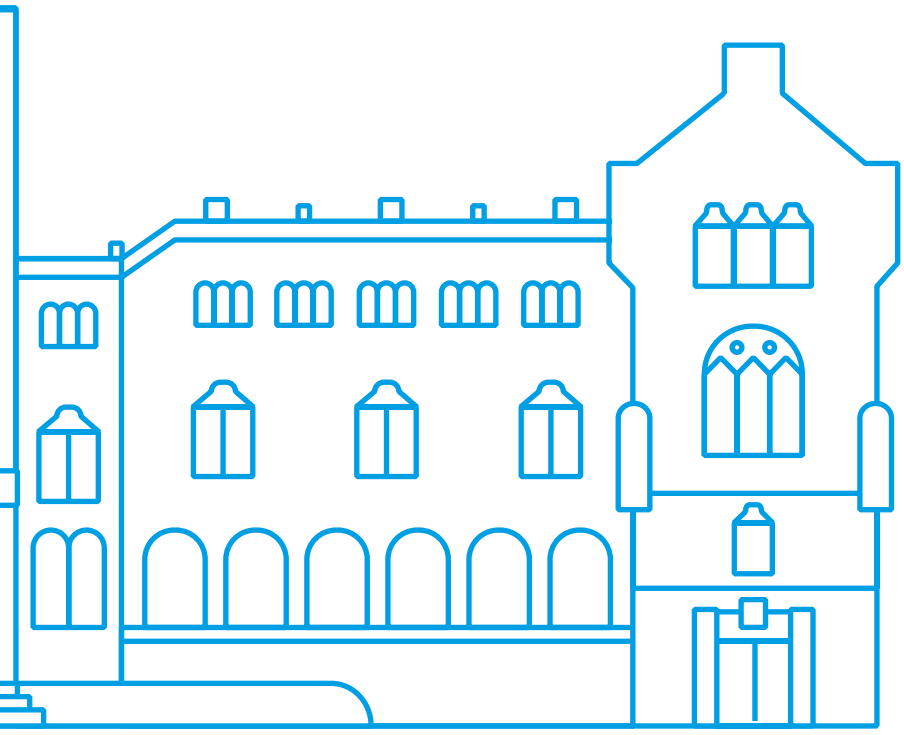

1. Presentació

A Diplocat fa molts anys que fem diplomàcia pública, però som conscients que hi ha molta gent que no acaba de saber ben bé què és això de la diplomàcia pública. Per això, el maig de 2019, coincidint amb la reactivació de l'entitat després d'una aturada forçosa de més d'un any per part del Govern espanyol, vam decidir que la nostra primera activitat pública fos una jornada internacional sobre la nostra raó de ser: el paper de la diplomàcia pública en l'era digital, els diferents actors que l'exerceixen i les conseqüències que implica en un món globalitzat. Vam tenir la sort de poder comptar amb el mestratge del professor Nicholas C. Cull, catedràtic de Diplomàcia Pública i director del Programa de Màster en Diplomàcia Pública, Universitat del Sud de Califòrnia (USC), a més d'altres experts i acadèmics.

La jornada sobre diplomàcia pública forma part d'un dels àmbits en què Diplocat és actiu: la contribució al debat sobre els principals reptes globals, tot fomentant la implicació activa de la societat catalana. Des dels inicis, Diplocat treballa per donar a conèixer els valors i els actius de Catalunya entre l'opinió pública internacional, fer que el nostre país tingui veu en els grans debats globals, establir llaços d'unió amb la ciutadania i les institucions d'altres països, i fomentar la capacitació dels joves interessats i els professionals que treballen en l'àmbit de les relacions internacionals.

Hereu del Patronat Catalunya Món (2007) i del Patronat Català Pro Europa (1982), Diplocat manté la doble tasca d'acostar Catalunya al món i el món a Catalunya. La naturalesa consorcial de Diplocat, amb una composició diversa i transversal, el converteix en un instrument d'acompanyament adequat per a tots aquells actors de la societat civil de Catalunya que tenen vocació d'implicar-se i participar en els debats internacionals, aportant el seu punt de vista a l'hora de construir una societat més justa, pacífica, democràtica i sostenible.

A Diplocat estem convençuts que Catalunya té un espai al món per ocupar i que això avui en dia comporta desenvolupar una acció exterior complementària a la diplomàcia clàssica, ja que els governs han deixat de ser els únics protagonistes del diàleg internacional. En plena era digital, les empreses, les universitats, la ciutadania, les ciutats, els ens locals i socials, cada vegada tenen un rol més destacat en la governança global d'un món absolutament interconnectat.

Actualment, tothom té possibilitat de connectar fàcilment amb altres ciutadans d'arreu del món. Conscients d'aquesta nova realitat, a Diplocat vetllem per recollir una àmplia pluralitat de veus i aplegar les eines més diverses de la diplomàcia pública per apropar la societat civil i les institucions del país a l'exterior, amb l'ànim d'establir ponts de diàleg durables en el temps, d'escoltar i ser escoltats. No oblidem que la projecció de la imatge de Catalunya i la generació d'una opinió pública positiva a l'estranger repercuteixen directament en la capacitat d'atracció d'inversions, coneixement, esdeveniments, institucions i persones, ja siguin turistes, recercadors o estudiants Erasmus.

Una de les tasques de la nova etapa de Diplocat que em plantejo com a secretària general és la d'explicar el valor afegit del consorci, facilitant una major implicació dels membres i reforçant l'entitat com a espai de confluència entre les institucions i la societat civil. Cal que Diplocat sigui una entitat entesa com una porta al món, una eina per conèixer i intercanviar bones pràctiques internacionals en tots els àmbits sectorials en què Catalunya vol ser capdavantera o en què vol arribar a ser-ho. Volem connectar, projectar i capacitar, i ho volem fer amb tothom.

Diplocat ha d'acompanyar tots els actors de la societat catalana que vulguin ser presents en l'escena internacional i ajudar-los a assolir els seus objectius tot creant, sempre que sigui possible, espais de col·laboració i associació entre ells. Per dur a terme tot això, es busca promoure un espai participatiu i transparent, i un major grau d'implicació dels integrants del consorci i del Consell Consultiu. En aquest

sentit, i en el marc d'aquest procés de reflexió conjunta amb els membres, es va constatar la necessitat d'explicar millor què és la diplomàcia pública, qui la pot exercir i totes les eines que té a l'abast.

Va ser durant el procés de liquidació de l'entitat, entre final de 2017 i principi de 2018, quan es va fer palès que molts mitjans de comunicació tampoc tenien clar què és Diplocat i què fa, en part com a conseqüència del desconeixement del concepte mateix de diplomàcia pública. Aquest concepte, que forma part del nom i de la marca del consorci, ha portat sovint a confusions. És cert que la doctrina no és unànime i si bé la definició de diplomàcia pública està més o menys acceptada entre els experts, no n'hi ha cap de canònica. Pel que fa als actors, qui la pot exercir, i els seus límits, encara hi ha més confusió.

Aquest document que teniu a les mans (o a la pantalla), fruit de la jornada que vam fer al Recinte Modernista de Sant Pau de Barcelona el 3 de maig de 2019, és un resum de les idees principals que van exposar els diferents ponents i vol ser una contribució més al debat sobre una jove disciplina que, en els propers anys, segur que anirà a més.

Laura Foraster i Lloret
Secretària general
Consell de Diplomàcia Pública de Catalunya, Diplocat

2. Una mica d'història

Una de les primeres definicions del concepte de diplomàcia pública la va fer Edmund Gullion, degà de la *Fletcher School of Law and Diplomacy a la Tufts University*, quan es va crear el Centre Edward J. Murrow de diplomàcia pública l'any 1965. Segons Gullion, "la diplomàcia pública es distingeix de la diplomàcia tradicional en el fet que comporta la interacció no només amb governs sinó principalment amb individus i organitzacions no governamentals. És més, les activitats de diplomàcia pública sovint presenten molts punts de vista diferenciats, representats per individus i organitzacions americanes privades, a més del punt de vista oficial del govern" (Dizard Jr, Wilson, 2001) [1].

Sense moure'ns d'institució, Crocker Snow Jr., director interí del Centre Edward J. Murrow, va dir el 2005 que la diplomàcia pública ha anat més enllà del terreny governamental per afegir-hi altres actors, com els mitjans de comunicació, les corporacions multinacionals, les ONGs i les organitzacions confessionals (Snow Jr, Crocker, 2005)[2].

Més recentment, l'any 2011, Bruce Gregory, antic director del *Public Diplomacy and Global Communication Institute* de la *George Washington University*, va destacar que, avui en dia, la diplomàcia pública ha esdevingut una eina utilitzada per estats, associacions d'estats i per alguns actors subestatals o no estatals amb l'objectiu de comprendre cultures, actituds i comportaments, de construir i gestionar relacions, d'influir pensaments i mobilitzar accions per promoure els seus interessos i valors (Gregory, Bruce, 2011)[3].

Diplocat entén la diplomàcia pública com el procés comunicatiu de les institucions i els actors públics i privats d'un país amb el públic estranger per difondre'n les idees, la cultura, els actius i els valors, tot creant un diàleg continu amb la resta del món, amb l'objectiu de crear oportunitats, establir connexions i enfortir la confiança mútua. Catalunya no és ni l'únic ni el primer actor no estatal en desenvolupar tasques de diplomàcia pública, exercida per una multitud d'actors que van des d'entitats acadèmiques, esportives i culturals fins a organitzacions empresarials i hubs sectorials, passant pels mateixos ciutadans.

A més de Catalunya, el fenomen de la diplomàcia pública també ha arrelat de forma significativa en altres entitats subestatals com el Quebec, Flandes, Groenlàndia o Escòcia. Com a exemple, les paraules de qui era secretari d'Afers Exteriors del Govern de Flandes l'any 2008, Koen Verlaeckt: "La nostra diplomàcia pública és complementària de la diplomàcia clàssica. Nosaltres tenim l'objectiu de fer participar activament les nostres universitats, centres de recerca, les nostres empreses, els nostres artistes i les icones de la moda, així com la comunitat d'expatriats flamencs. Els expatriats flamencs estan ben situats per detectar la percepció que es té de Flandes i de Bèlgica a l'exterior. Com a tals, són fonamentals per a l'administració de Brussel·les, per establir una estratègia de comunicació adequada i específica que permeti compartir i posar en perspectiva informació objectiva sobre Flandes i el seu marc constitucional" (Verlaeckt, Koen, 2008)[4].

La diplomàcia pública és un camp nou en expansió. Fora de l'àmbit acadèmic, la diplomàcia pública s'ha estès per regions d'arreu del món, esdevenint una eina d'acció exterior tant per a països com per a actors no estatals. L'OTAN, per exemple, té un departament dedicat a la diplomàcia pública, mentre que la UE ja parlava el 2007 de la seva pròpia tasca de diplomàcia pública com a eina per a promoure els interessos de la UE a través de la comprensió, la informació i la influència (European Commission, 2007)[5].

El Govern espanyol, en la seva Estratègia d'Acció Exterior de l'any 2015, feia la següent reflexió: "En els primers anys del segle XXI estem assistint a un fenomen ja vist en capítols anteriors d'aquesta

estratègia, la nova capacitat d'influir dels individus que procedeix de la possibilitat de transmetre les seves accions i opinions a una audiència de centenars de milions de persones, que poden reaccionar canviant el curs de l'agenda política nacional o internacional" (MAEC, 2015)[6].

A dia d'avui, el concepte de diplomàcia pública es diferencia clarament del concepte de diplomàcia tradicional, on predominen les relacions entre estats nació per facilitar la comunicació entre ells i per a la consecució de tractats internacionals i d'interessos comuns. La diplomàcia pública implica l'acció que pot exercir una entitat, ja sigui el ministeri d'Afers Exteriors d'un estat, una organització no governamental o subestatal, sobre una altra entitat exterior amb la finalitat d'influir en la seva opinió pública, en les seves actituds públiques i, en definitiva, en la percepció del públic receptor vers l'agent emissor.

En resum, la diplomàcia pública no té una definició única, establerta per un organisme que tingui prou autoritat per imposar-la. És per això que tota persona que hi fa referència ha d'incloure un prefaci indicant a què es refereix exactament quan parla de diplomàcia pública. Malgrat l'existència de variacions, però, hi ha un punt en comú entre les diferents definicions: totes coincideixen en el fet que la diplomàcia pública està orientada cap al públic internacional en general, ciutadans i societat civil, en lloc d'adreçar-se a actors o institucions estatals.

3. Diplomàcia pública: velles i noves prioritats

Nicholas J. Cull, catedràtic de Diplomàcia Pública i director del Programa de Màster en Diplomàcia Pública, Universitat del Sud de Califòrnia (USC)

La conferència inaugural de la jornada va anar a càrrec del professor Nicholas J. Cull, catedràtic de Diplomàcia Pública i director del Programa de Màster en Diplomàcia Pública, a la Universitat del Sud de Califòrnia (USC) i *faculty fellow del Center on Public Diplomacy*. El professor es va referir inicialment a les diverses definicions de diplomàcia pública i en va repassar els components, tot destacant els punts en comú i les diferències entre propaganda i diplomàcia pública. També va parlar sobre els nous actors emergents en el camp de la diplomàcia pública, que ha deixat de ser un monopoli dels estats nació. Cull va finalitzar l'exposició debatent sobre les velles i noves prioritats de la diplomàcia pública i va argumentar per què creu que la diplomàcia pública és una eina útil per fer del món un lloc millor, capaç de donar resposta als diferents reptes globals.

> Què és la diplomàcia pública?

Pel que fa referència al concepte tradicional de diplomàcia, és la manera en què un actor intenta gestionar l'entorn internacional, tot establint relacions amb actors estrangers.

Si ho ampliem a diplomàcia pública, en lloc d'establir relacions amb actors estrangers, es mira d'establir un procés comunicatiu amb el públic estranger. Aquest concepte va aparèixer ara farà uns cinquanta anys i, de fet, és un terme nou que s'aplica a pràctiques antigues, que a la vegada són els components de la diplomàcia pública.

> Quins són els components de la diplomàcia pública?

Hi ha cinc activitats bàsiques que conformen la diplomàcia pública, tot i que n'hi ha una que és més important que la resta. Es tracta d'**escoltar**, que és l'activitat principal de qualsevol diplomàtic i primer component de la diplomàcia pública. Benjamin Franklin, primer diplomàtic nord-americà, va ser enviat a França i va impressionar els francesos pel fet que, tot i ser un home de renom, escriptor i científic destacat, en lloc de parlar preferia escoltar-los.

El segon component de la diplomàcia pública és la **promoció/difusió**: explicar qui ets i què fas a un públic estranger mitjançant representants, per tal d'establir relacions i influir en l'opinió pública.

Una altra manera d'establir relacions amb un públic estranger és mitjançant la **cultura**, que és el tercer element de la diplomàcia pública. Compartir i exportar cultura és una valuosa inversió.

El quart element són els **intercanvis**, en particular els intercanvis estudiantils, que es porten a terme per construir relacions entre dues comunitats diferents. Un bon exemple en aquest àmbit és el Programa Erasmus de la Unió Europea, que ha tingut un èxit indiscutible a l'hora de construir relacions a nivell europeu.

El cinquè element ha sigut històricament la radiodifusió internacional, avui superada en gran part pels **mitjans de comunicació** digitals. Gran Bretanya n'és un bon exemple, ja que històricament ha utilitzat la premsa internacional per influir en l'opinió pública, però avui la Xina és el país que més hi inverteix, especialment a l'Àfrica.

Cadascun d'aquests cinc elements és realitza en un període de temps determinat. Escoltar i fer projecció mediàtica són activitats que es duen a terme de manera continuada. La promoció i la difusió, en canvi, es fan a curt termini, mentre que la diplomàcia cultural funciona a mitjà termini. Quan funcionen millor és quan cadascun d'aquests elements els desenvolupa una agència diferent, de manera independent, tal com fa Alemanya.

El govern dels Estats Units va crear un terme per agrupar aquests cinc components, anomenant-ho diplomàcia pública, i en l'actualitat té una agència única que dirigeix les diferents accions.

Avui en dia, la diplomàcia pública és una eina evident de poder tou, o *soft power* en anglès segons la terminologia desenvolupada per l'erudit americà Joseph Samuel Nye Jr., ja que permet a un actor reforçar la presència del món, atraure talent o inversions i presentar els seus valors i cultura a audiències internacionals.

> La diplomàcia pública és propaganda?

En els seus inicis, la diplomàcia pública compartia trets similars amb la propaganda. Tot i això, les diferències van anar emergint conforme es donava forma a la concepció oberta actual de diplomàcia pública. Malgrat això, encara avui molts governs pensen que estan fent propaganda quan fan diplomàcia pública.

Aquestes són algunes característiques de la diplomàcia pública en contraposició a la propaganda:

Diplomàcia pública		Propaganda
- Basada en la veritat		- Selecciona la veritat
- Busca un procés bidireccional		- Generalment unidireccional
- Escoltar per aprendre		- Escoltar per triar millor l'objectiu
- Pot canviar la societat emissora		- Només pretén canviar la societat receptora
- És flexible		- Té una agenda molt rígida
- Tendeix a respectar els altres		- Assumeix que els altres són ignorants
- Pràctica oberta		- Pràctica tancada
- Ètica		- Pot no ser ètica

Amb la diplomàcia pública es busca dir la veritat, mentre amb la propaganda se selecciona la veritat que es vol dir.

La primera és bidireccional i en canvi la propaganda és més aviat unidireccional.

Escoltar és una de les activitats fonamentals de la diplomàcia pública, amb l'objectiu principal d'aprendre, mentre que la propaganda escolta amb la finalitat de seleccionar el segment de la població a qui destinar el seu missatge.

Amb l'ús de la diplomàcia pública, no es tracta només de transformar les persones amb qui s'està parlant, ja que es basa en una relació. A més, sempre s'intenta acordar l'agenda en lloc d'imposar-la, que és l'essència de la propaganda.

En diplomàcia pública es tendeix a ser respectuós amb els altres, perquè si s'està treballant en construir una relació, és un enfocament inherent, mentre que la propaganda acostuma a pensar que els altres estan equivocats o són ignorants.

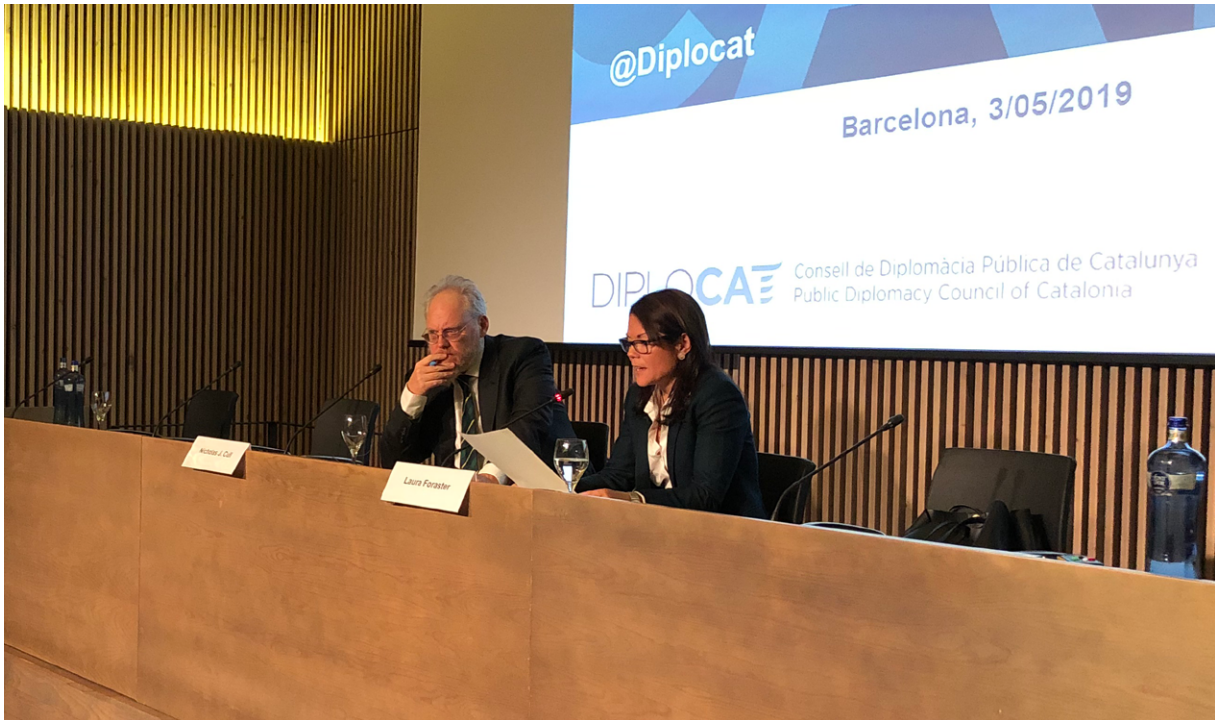

La diplomàcia pública és una pràctica oberta i ètica, mentre que la propaganda pot ser-ho menys i crear penediment posterior. Sovint, les persones destinatàries de la propaganda se senten persuadides o manipulades. En aquest sentit, hi ha diversos exemples de campanyes de propaganda que són un èxit a curt termini, però que acaben fracassant perquè s'ha dit una falsedat o s'ha exagerat la veritat.

Actors emergents en diplomàcia pública

En les darreres dècades han aparegut actors no estatals i noves organitzacions de la societat civil que participen de la diplomàcia. Hi ha més actors corporatius implicats perquè volen tenir una bona imatge, tot buscant connectar-se al món. També han sorgit actors subestatals que comencen a formar part dels debats globals amb veu pròpia, reforçant així el posicionament internacional dels estats nacionals, als quals representen, com un lloc on es promou la diversitat. Les ciutats també juguen un rol important, buscant espais de diàleg en un escenari internacional.

Cal tenir presents, també, als actors o aliances supraestatals, les comunitats o les xarxes en línia, com a actors que intenten oferir respostes als problemes actuals. Aquest poder d'associació que tenen els nous actors emergents, fruit de l'organització de la societat civil, és el futur de la diplomàcia pública. El futur passa per la col·laboració entre associacions de la societat civil. L'èxit resideix en el fet que aquestes associacions puguin formar part d'una associació encara més gran, que n'agrupi de diferents.

Velles prioritats de la diplomàcia pública

Quines són les prioritats clàssiques de la diplomàcia pública?

1. Començar per escoltar:
Fer que escoltar sigui una part important de la feina, tot parant-hi l'atenció necessària. Per als europeus, això representa una tasca difícil, ja que la política dels europeus s'ha basat històricament en la llibertat d'expressió i no en l'obligació d'escoltar. Escoltar en diplomàcia pública no hauria de ser mai una activitat secreta, sinó un acte públic.

2. Connectada a les polítiques públiques:
No es pot fer un acte de diplomàcia pública sense informar ni explicar aquesta iniciativa al món. Cal lligar totes les accions que es desenvolupen a polítiques concretes.

3. Consum no domèstic:
L'objectiu de la diplomàcia pública és l'audiència internacional, no pas la nacional.

4. Protegir la credibilitat:
Cal tenir un tallafoc entre la diplomàcia pública i el treball polític. La promoció o *advocacy* ha de ser propera als ministeris i departaments d'Afers Exteriors, és l'única part de la diplomàcia pública que necessita estar a prop de la font del poder.

5. Empoderament:
Amb les tecnologies digitals la gent se sent més protagonista dins la societat civil. Els governs han deixat de ser l'única veu de l'espai internacional. De fet, un govern és sovint la veu menys creïble en l'espai internacional. Per tant, en lloc d'insistir en filtrar tots els missatges mitjançant una veu oficial a la capital, és millor conceptualitzar la diplomàcia pública com un poder actiu que capacita i empodera els actors interns. Quina veu de la comunitat serà la més convincent per al públic amb què es pretén connectar?

6. La diplomàcia pública no sempre té a veure amb un mateix:
Les marques nacionals d'èxit seran les que incorporin col·laboracions i la co-creació de solucions als problemes que afecten a tothom, mitjançant la cooperació amb altres marques conjuntes.

7. Incumbeix a tothom:
La diplomàcia pública no depèn únicament dels governs nacionals, regionals o locals. Els múltiples actors seran jutjats pel tracte a les persones més desfavorides i als ciutadans comuns, no per la manera com tracten els més poderosos. És això el que a llarg termini construirà la nostra imatge internacional. A més, no es pot deixar de banda la diàspora.

> Noves prioritats de la diplomàcia pública

En l'actualitat, hi ha quatre reptes destacats:

1. Seguretat reputacional:
És millor ser conegut per ser bo que per la teva riquesa. És imprescindible tenir uns estàndards ètics elevats i estar disposat a contribuir a resoldre els problemes que tots compartim, com ara el clima o la crisi migratòria. Es necessita temps per construir una reputació, però una vegada s'ha construït, pot durar molt de temps.

2. Respondre a la desinformació:
Des de la diplomàcia pública s'hauria de contribuir a informar adequadament a la població, tot tenint en compte els col·lectius més vulnerables a la manipulació. Aquesta és una tasca que hauria de ser col·lectiva, per desenvolupar o impulsar mitjans de comunicació lliures a tot el món. D'aquesta manera es reconstruirà la confiança en tots els països.

3. Contrastar les narratives contra les víctimes:
La narrativa de la víctima s'ha convertit en el fonament de tot tipus d'extremismes i la diplomàcia pública és un mecanisme per anar més enllà. Per què tants països es veuen a si mateixos com a víctimes? S'està fent èmfasi en els aspectes més negatius de la història i

aquest fet impedeix escoltar les experiències dels altres, ja que si tothom és víctima, ningú no ho és realment.

4. Desenvolupar visions de futur:
S'ha de desenvolupar una visió de futur, que per ara no existeix, com van fer els Estats Units després de la Segona Guerra Mundial. El focus segueix fixat en el passat. La diplomàcia pública ha d'aconseguir connectar amb idees positives de futur per aconseguir estabilitat.

Es tracta d'una nova era de la diplomàcia pública, en què la tecnologia juga un rol important i tant pot ser un problema com una solució i font d'oportunitats.

En resum, la diplomàcia pública és una eina massa rellevant com per deixar-la exclusivament en mans dels estats. Tothom hauria d'implicar-s'hi perquè tothom té un paper a jugar, la diplomàcia ha deixat de ser un monopoli de l'estat nació. Cal connectar la població entre si per formar part de la solució i contribuir a la creació d'un món millor.

4. Bones pràctiques en diplomàcia pública

> Diplomàcia pública i comunitats autònomes

Joan David Janer Torrens, professor titular de Dret Internacional Públic de la Universitat de les Illes Balears

La diplomàcia pública entronca directament amb l'acció exterior tradicional de les comunitats autònomes, i concretament de Catalunya. Com a comunitat autònoma, Catalunya s'ha de moure en el marc constitucional espanyol i tenir present l'anul·lació per part del Tribunal Constitucional (TC) espanyol de la Llei d'Acció Exterior i de diferents punts que regulaven de manera específica la diplomàcia pública del Govern de la Generalitat de Catalunya. L'anàlisi de la posició que adopta el TC és força crítica, ja que la sentència confon i tracta conceptes de la llei catalana d'una manera molt discutible.

Les comunitats autònomes, a partir de previsions estatutàries però també de jurisprudència constitucional, han dut a terme una projecció exterior de la seva activitat política. L'Estat, segons l'article 149.1 de la Constitució espanyola, té competència exclusiva en matèria de relacions internacionals, però això no és obstacle perquè, a partir d'una determinada interpretació que ha fet el TC, les comunitats autònomes puguin dur a terme acció exterior. Els estatuts d'autonomia que s'anomenen de nova generació preveuen disposicions específiques en matèria d'acció exterior, de relacions amb la UE i tot allò que formaria part de les relacions exteriors dels governs autonòmics, com per exemple la Generalitat de Catalunya.

Què entén el TC com a relacions internacionals que són competència exclusiva de l'Estat? L'article del TC fa referència a les relacions entre subjectes internacionals regides pel dret internacional. A partir d'aquí, el TC ha dit clarament que el nucli dur de la competència exclusiva de l'estat fa referència a la signatura de tractats (*ius pactatum)*, la representació exterior de l'estat (*ius legationis*), la creació d'obligacions internacionals que només pot assumir l'Estat espanyol i qüestions vinculades a la responsabilitat internacional. Fora d'aquests quatre elements, les comunitats autònomes poden fer acció exterior, tot i que unes ho fan més que d'altres, especialment el País Basc i Catalunya.

L'Estat va considerar l'any 2014 que hi havia un cert caos i va adoptar dues lleis que són força rellevants. Es tracta de la Llei d'Acció i de Servei Exterior d'Estat i la Llei de Tractats i Altres Acords Internacionals. En aquestes, es reconeix que les comunitats autònomes són subjectes de l'acció exterior de l'Estat i que aquest ha de coordinar, controlar i supervisar l'acció exterior de les comunitats amb l'objectiu de preservar la unitat d'actuació. Les comunitats autònomes han de respectar les directrius que fixi el Govern espanyol mitjançant l'Estratègia d'Acció Exterior.

Les comunitats autònomes poden adoptar acords internacionals administratius i no normatius, amb mecanismes de control per part de l'Estat, però en cap cas són tractats internacionals. Aquí hi ha un problema important des del punt de vista legal, ja que les dues lleis mencionades anteriorment són lleis ordinàries, mentre que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya és una llei orgànica, que forma part del bloc de constitucionalitat. Mitjançant lleis ordinàries, l'Estat adopta una sèrie de prerrogatives que impliquen una coordinació i control de competències que no apareixen en els estatuts. Aquesta tasca de coordinació i control de l'acció exterior tampoc s'especifica a la Constitució espanyola.

A l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en el seu article 184, s'atorga a la Generalitat la competència per dur a terme actuacions en l'àmbit internacional i en relació amb la Unió Europea. En l'article 200 es diu que la Generalitat promourà la promoció internacional de les organitzacions socials i esportives

de Catalunya. Aquest article va ser impugnat, però posteriorment el Tribunal Constitucional en va avalar la constitucionalitat, i significa el punt de partida i la base que justifica les accions de diplomàcia pública, difusió i creació d'opinió pública per part de la Generalitat en temes culturals, esportius, socials i econòmics, entre d'altres.

L'any 2014 es va adoptar, i va entrar en vigor, la Llei Catalana d'Acció Exterior i Relacions amb la Unió Europea, que és l'única llei autonòmica que hi ha en matèria d'acció exterior. Totes les comunitats autònomes tenen, en els estatuts de nova generació, títols competencials en matèria de relacions internacionals, però cap d'elles ha desenvolupat una llei.

La llei catalana va ser impugnada perquè es creia que envaïa competències exclusives de l'Estat i era contrària a la Constitució espanyola. L'Estat considera que l'atribució de competències a la Generalitat en diferents aspectes com diplomàcia pública, internacionalització de la societat civil, del teixit empresarial i del sector col·lectiu vulneren la competència exclusiva espanyola en matèria de relacions diplomàtiques. El Tribunal Constitucional ho impugna perquè entén que això són relacions diplomàtiques i formen part dels quatre elements de la diplomàcia que ha de desenvolupar l'Estat.

El 22 de desembre de 2016, el Tribunal Constitucional va dictar la sentència 228/2016, tot declarant constitucionals la majoria de preceptes de la llei catalana, tot i que alguns s'han d'interpretar d'una manera concreta, i declara tres apartats inconstitucionals. Aquests tres apartats són:

- **1.** El reconeixement del dret a decidir dels pobles com un dels principis rectors de l'acció exterior catalana. El Tribunal Constitucional opina que establir-ho com a principi rector pot interferir en els interessos de l'Estat i com a conseqüència considera que és inconstitucional.
- **2.** També declara inconstitucional els preceptes que parlen de la voluntat de la Generalitat d'establir relacions amb el cos consular present a Catalunya i la promoció de nous consolats d'altres països. S'entén que aquesta relació institucional implica relacions diplomàtiques, que és una competència exclusiva de l'Estat.
- **3.** Les previsions i regulació de diplomàcia pública que contenia la Llei Catalana d'Acció Exterior també són declarades inconstitucionals, perquè s'entén que envaeixen la competència exclusiva de l'Estat en matèria de relacions diplomàtiques. El Tribunal Constitucional anul·la les definicions de diplomàcia pública, cultural, econòmica i esportiva que figuraven a l'article 2. També declara inconstitucional la rúbrica de diplomàcia pública de Catalunya del capítol 1r del títol 4t, i també l'article 38, que parla de la tasca de coordinació de la Generalitat, mitjançant el Departament d'Acció Exterior, de les diferents activitats de diplomàcia pública que es puguin desenvolupar a Catalunya.

En aquestes definicions anul·lades es deia que la diplomàcia pública eren totes les actuacions que tinguin incidència efectiva i positiva en l'opinió pública exterior, amb l'objectiu de potenciar la imatge, la influència i el prestigi de Catalunya a l'exterior. Per tant, es tracta d'una tasca de promoció de la imatge, no hi ha en cap lloc l'assumpció d'obligacions internacionals.

La diplomàcia cultural és un concepte que fa referència a la projecció internacional de la creació, la indústria del sector i la llengua catalana, el suport als creadors i la participació de les entitats locals, nacionals i internacionals. Pel que fa a la diplomàcia econòmica, es tracta d'aconseguir el reconeixement internacional de Catalunya com a destí d'inversions i origen d'exportacions, seu de turisme, recerca i innovació. La diplomàcia esportiva impulsa el reconeixement de l'esport català.

Catalunya és de les comunitats autònomes que ha cregut més en les accions de diplomàcia pública, des de fa temps, i mai ha suposat un conflicte amb l'Estat. La Llei Catalana d'Acció Exterior se circumscriu a Catalunya i mai no ha implicat l'assumpció d'obligacions internacionals per part de l'Estat. Són una clara expressió dels interessos i la projecció de Catalunya a l'exterior, sense anar més enllà.

Existeixen estructures d'acció exterior, com ara l'Institut Ramon Llull, que des de l'any 2002, amb la participació de la Generalitat, el Govern de les Illes Balears i l'Ajuntament de Barcelona, duu a terme accions de promoció de la llengua i la cultura catalana a diferents universitats del món, i això no implica cap assumpció d'obligacions internacionals. Des de l'any 2008, existeix l'Agència per la Competitivitat de l'Empresa (ACCIÓ), creada per la Generalitat i pensada per fomentar la innovació i la racionalització del teixit empresarial català a nivell internacional. Tot això són antecedents que existeixen i que eren al marge de qualsevol previsió estatutària, sense que ningú en qüestionés mai la legalitat o constitucionalitat.

El Tribunal Constitucional anul·la tot allò que preveu a la Llei Catalana d'Acció Exterior sobre diplomàcia pública perquè entén que "diplomàcia pública" equival a "relacions diplomàtiques" de caràcter convencional. Entén que els destinataris de la diplomàcia pública poden ser altres estats i organitzacions internacionals com a subjectes de dret internacional, i això implica una interferència en l'*ius legationis*, és a dir en una de les competències exclusives de l'Estat. Obvia, per tant, que també els actors privats poden ser destinataris d'aquesta diplomàcia.

La diplomàcia pública no es pot entendre com l'establiment de relacions diplomàtiques amb altres subjectes de dret internacional, sinó que és un concepte que es vincula amb la capacitat d'un actor internacional d'influir i de persuadir a altres actors internacionals. No pretén l'establiment d'obligacions jurídiques ni és exclusiu de subjectes de dret internacional. Catalunya és un actor internacional tot i no ser subjecte de dret internacional, com també ho són el Congrés espanyol, les Forces Armades, el Tribunal Constitucional mateix, els municipis... Tots ells són actors que interactuen a nivell internacional i ho han de poder fer sense que s'entengui com una invasió de les competències exclusives de l'Estat. El mateix Ministeri espanyol d'Afers Estrangers defineix la diplomàcia pública com "la capacitat de comunicar, de teixir aliances per, en última instància, aconseguir una major influència a l'escena global".

La sentència del Tribunal Constitucional compta amb el vot particular de tres magistrats de l'ala més progressista, com el magistrat Ríos, que consideren que no es pot equiparar la diplomàcia pública amb les relacions diplomàtiques. Aquest magistrat fa referència a un nou concepte: segons ell, la diplomàcia pública es pot equiparar al concepte de "paradiplomàcia global o protodiplomàcia", que desenvolupen actors sense ser subjectes de dret internacional.

La diplomàcia pública inclou contactes polítics i administratius que estableixen tots els actors internacionals (estatals, subestatals i no estatals), com Catalunya, amb l'objectiu de promoure els interessos propis. La paradiplomàcia, o les relacions internacionals que desenvolupen actors no estatals per tal de promoure els seus interessos, no pretén crear obligacions internacionals, que són competència de l'Estat, sinó la promoció i defensa d'interessos polítics, culturals o econòmics, i això no es pot equiparar a les relacions diplomàtiques.

Resulta difícil entendre aquesta equiparació que fa el Tribunal Constitucional, ja que el desenvolupament de la diplomàcia pública que fa la Llei Catalana d'Acció Exterior no és més que un desenvolupament de l'article 200 de l'Estatut d'Autonomia i no entra en conflicte amb el contingut de la competència exclusiva de l'Estat prevista a l'article 149.1.3 de la Constitució espanyola. Segurament forma part de l'actual tendència per part de l'Estat i del Tribunal Constitucional a establir nous límits i condicions a la projecció exterior de les competències i interessos de les comunitats autònomes.

> Noves tendències de diplomàcia pública

Corneliu Bjola, professor associat d'Estudis Diplomàtics i cap del Grup de Recerca en Diplomàcia Digital a la Universitat d'Oxford

Per entendre la diplomàcia digital i extreure'n els aspectes més positius, cal fer esment de dos moments històrics recents en què les tecnologies digitals han jugat un paper clau. En primer lloc, el 2010, amb l'inici de la primavera àrab, quan Mohamed Bouazizi es va calar foc a l'estil bonzo davant l'ambaixada turca. Aquest fet va ser el catalitzador de la revolució tunisiana i de la primavera àrab contra els règims autocràtics. En segon lloc, el referèndum del Brexit al juny de 2016, i les eleccions dels Estats Units al novembre de 2016, van demostrar que les tecnologies digitals també tenen un costat fosc.

És obvi que la transformació o revolució digital ha afectat la diplomàcia pública i els afers públics, igual com ha impulsat processos de democratització o el moviment feminista, però també és cert que reforça desigualtats socials. La transformació és tan gran que sovint costa saber què està passant exactament o quins són l'impacte i la dimensió reals del fenomen. Com ho fan les noves tecnologies per incentivar la diplomàcia pública i quins perills comporten?

Tal i com va dir *The Economist* fa uns anys, les dades són el nou petroli i tenen certs atributs. L'abundància de dades és un fet que defineix el context actual. Part de la transformació digital té a veure amb la tecnologia 3G, tot i que s'aproxima ràpidament l'era de la tecnologia 5G. Això significa que un usuari mitjà, que consumeix unes 3 gigues al mes, l'any 2025 en consumirà unes 90. És molta informació, el que es veu ara mateix és només la punta de l'iceberg.

Es produeixen i consumeixen més dades que mai. Aquest fet és sens dubte part de la transformació digital. L'ex-CEO de Google, Eric Smith, va esmentar que cada dos dies es produeix una quantitat d'informació equivalent a la que es va produir fins al 2003. Aquesta gran quantitat d'informació ha de ser gestionada i controlada. No és només el fet que s'estiguin creant més dades, sinó la velocitat a la qual es produeixen i consumeixen. El 2018, un adult occidental de mitjana edat passava 24 hores per setmana en línia, que és el doble en comparació amb el 2010. La majoria de la gent llegeix aproximadament un 28% d'un article, és a dir, el primer i segon paràgraf d'un article de notícies, a causa de l'excés d'informació. La població actual consumeix cinc vegades més informació que el 1985 i això es tradueix en llegir l'equivalent a un llibre cada dia sense saber-ho.

L'element clau és com fer front a aquesta nova realitat. Alguns aposten per solucions de tipus visual. Com s'adapta la societat a aquesta preponderància dels elements visuals? El cas és que imatges o elements relacionats, com les transicions en els videoclips, són elements cada cop més habituals. D'altres aposten pel paper clau de les emocions en un entorn digital. El sentiment que viatja més ràpid en línia és la ira, que

sovint es torna viral per sobre de l'alegria, la sorpresa o qualsevol cosa positiva. Aquesta és una reacció interessant davant del tipus d'informació que es presenta. El medi es torna més sensible a l'estímul cognitiu. A causa de la sobrecàrrega d'informació, l'ésser humà depèn cada vegada més de les dades. La problemàtica resideix en la qualitat d'aquests nous fluxos d'informació.

La planificació estratègica ha sigut el nucli dur de la diplomàcia pública i segueix vigent en l'actualitat. Algunes veus, però, suggereixen que en un context tant canviant i volàtil com l'actual, el que s'hauria de fer és treballar per buscar o generar oportunitats. Aquesta seria una solució eficient per fer front a la naturalesa canviant del context digital.

Quines són les tendències que la tecnologia digital ha fet emergir o ho farà properament en l'àmbit de la diplomàcia pública?

1. El flux d'informació acostuma a viatjar d'un actor a l'usuari o al públic. La diplomàcia pública tradicional és semblant en aquest aspecte. A l'entorn digital, en canvi, la informació fluctua de molts a molts, tendència que s'anomena *model espagueti*. S'ha de parar atenció a com sorgeixen i s'interrelacionen els marcs entre ells, i per tant als fluxos d'informació.

2. Les institucions governamentals ja no tenen credibilitat, a causa del seu color, la propaganda que emeten i les relacions que estableixen. Hauran d'esbrinar com fer front a la pèrdua de credibilitat al fòrum digital. Avui en dia, la credibilitat està basada en temes específics. Dins de la teva diàspora, qui és rellevant, dins d'aquesta comunitat específica, sobre aquest tema específic?

3. Se suposa que, en l'escala temporal, la incidència funciona a curt termini perquè el govern vol resultats immediats, per rebre un retorn de les inversions. Tot i això, s'ha vist que la planificació estratègica funciona millor en campanyes a llarg termini. El món es mou seguint els interessos personals, quan el que s'ha de fer es donar resposta a missatges col·lectius.

La diplomàcia digital permet arribar a milions de persones en temps real i mesurar-ne l'impacte**.** Els esforços han d'anar encaminats a convertir aquesta influència en pes real fora del món virtual, per tal que es tradueixi en resultats. Quan es parla de noves tendències, s'ha de fer sempre tenint present la dinàmica canviant de l'entorn digital. Cal parar atenció al nou flux d'informació que va de molts cap a molts, detectar qui té credibilitat, considerar l'escala de temps i, el més important, no perdre mai de vista l'objectiu, que és transformar la influència digital en analògica.

> El model de la Comissió Europea

Manel Camós, funcionari jubilat de la Comissió Europea

La Unió Europea (UE) és una potència associada al poder tou, o *soft power* en anglès, aquesta capacitat d'atracció i influència directa gràcies a la mobilització de recursos com la cultura, els principis, les estratègies, la política exterior o les institucions. En el cas de la UE, la capacitat d'atracció i influència és fruit del desenvolupament de la seva acció exterior, des que es va crear fins a l'actualitat.

Als anys vuitanta, l'acció exterior es reduïa a la cooperació pel desenvolupament amb els països de l'Àfrica, Carib i Pacífic, és a dir les antigues colònies d'estats membres de la Unió. En aquella època es van establir els primers acords comercials amb aquests països, juntament amb un sistema d'ajudes econòmiques per eradicar la pobresa. També se signava algun acord amb tercers països en matèria d'energia i recerca, però no eren gaire significatius, mentre que actualment la transició energètica i la lluita contra el canvi climàtic han esdevingut essencials a l'agenda europea. Durant aquell període, la Unió gairebé no tenia delegacions exteriors. Per exemple, l'any 1987 hi havia una sola oficina a

Amèrica Llatina, mentre que ara n'hi ha 18, que faciliten el desplegament de l'acció exterior.

Justament el 1987 es van establir les primeres clàusules democràtiques i de respecte als drets humans, seguides de la creació de l'Oficina d'Ajuda Humanitària, que disposava de l'1% del pressupost general de la Comissió Europea, pressupost que va anar creixent fins arribar als 800 milions d'euros de l'any 1994.

La primera vegada que es van protegir els drets humans a un acord comercial signat per la UE va ser en l'article 5 del Conveni de Lomé IV amb els països d'Àfrica, Carib i Pacífic, l'any 1989. La clàusula democràtica, com a tal, es va aplicar per primera vegada en l'Acord de Cooperació amb l'Argentina, el 1991. Des de 1996, Europa en va generalitzar l'aplicació a tots els acords que signava amb tercers països, sempre que afectessin matèries generals, mai matèries específiques. D'aquesta manera es va establir per primera vegada una relació inequívoca entre relacions exteriors i drets humans, passant a ser un element fonamental de l'articulat dels tractats que vinculen la UE.

Amb el Tractat de Lisboa de 2007, es consolida la posició de l'Alt Representant de la UE per Afers Exteriors i Polítiques de Seguretat. De l'any 1999 fins al 2009, aquest càrrec el va ocupar l'espanyol Javier Solana. En aquest tractat, s'exposen els valors que la Unió vol traslladar fora de les seves fronteres: "Els valors de la UE són el respecte a la dignitat humana, la llibertat, la igualtat, la democràcia, l'estat de dret, i els drets humans i de les minories, sobre la base del pluralisme, la no discriminació, la tolerància, la justícia i la solidaritat."

L'any 2010 s'estableix el Servei Europeu d'Acció Exterior (SEAE), com un organisme diferenciat de la Comissió Europea. El SEAE coordina els serveis diplomàtics dels estats membres i intenta dur a terme una política exterior de la Unió Europea, amb èxits i fracassos. Per una banda, és normal que determinats estats membres mantinguin les seves ambaixades al món amb molta força, presència i activitat. Per altra banda, altres estats membres han tancat ambaixades i han incorporat els seus diplomàtics a l'ambaixada de la Unió Europea. El SEAE ajuda l'Alt Representant amb la política exterior de seguretat de la Unió, gestiona les relacions diplomàtiques i treballa molt estretament amb els serveis diplomàtics nacionals. Alhora, l'Alt Representant és vicepresident de la UE i presideix totes les reunions amb els ministres d'Afers Exteriors, Defensa i Desenvolupament. Cal tenir present la relació de dependència que té el

SEAE amb la Comissió Europea, ja que, al final, és aquesta qui dictamina les directrius generals de la política de la UE com a òrgan executiu.

Un tret característic de les relacions exteriors de la UE és l'èmfasi que posa en la protecció dels drets humans i la clàusula democràtica que fa servir a l'hora de relacionar-se amb tercers països. Pel que fa als drets humans, hi ha diferents articles al Tractat de la Unió Europea on s'afirma que el respecte d'aquests és un valor fonamental de la UE. També es recull un mandat dedicat a la protecció i promoció en les relacions amb la resta del món.

En l'actualitat, la Unió Europea, amb la seva estratègia d'acció exterior, busca la creació d'oportunitats d'ocupació, la promoció de societats inclusives i la protecció dels drets humans. S'ocupa de la consolidació de la pau i la resiliència dels estats i les societats europees i dels seus voltants exercint el poder tou. El Servei d'Acció Exterior promou i dóna suport a regions d'arreu del món, fins i tot les àrees més dividides, no només per exportar el model democràtic i els seus valors, sinó per buscar la inspiració recíproca de diferents experiències regionals.

La UE avança i acostuma a aconseguir el que es proposa dins els terminis marcats. S'han dut a terme canvis notables en les relacions exteriors, tot i que encara són insuficients. Malauradament, quan succeeix un fet important al món, la UE és qui més aporta econòmicament, però no se l'escolta com a actor rellevant en l'escena internacional. Sovint s'escolta més a estats membres concrets, que no pas a la Unió com a tal. El que sí s'ha aconseguit és traslladar la cultura interna de les institucions europees, que vénen marcades per la pau, el diàleg, el compromís, l'acceptació de diferències, i la convicció que tot es pot solucionar parlant. Tot això que impregna la UE s'ha anat traslladant a les relacions externes, tant a escala bilateral com en la participació en fòrums internacionals.

La promoció i defensa dels drets, la democràcia i el bon govern, i el caràcter indivisible i universal dels drets humans caracteritza l'acció exterior de la UE. És clar que Europa travessa una etapa complicada amb diferents amenaces internes com el Brexit, i externes com la crisi migratòria, o el fet que cada vegada tingui un pes menor en un món globalitzat, atès el creixement exponencial d'economies com la xinesa o l'índia. Això no obstant, la UE segueix exercint una gran capacitat d'influència, reflectida en el tipus de relacions que estableix amb tercers i el compromís amb els valors anteriorment esmentats.

La política exterior de la Unió Europea consisteix majoritàriament en propostes benintencionades, però amb falta de contingut de fons per dues raons principals. En primer lloc, es veu limitada per les competències, els recursos i la difícil decisió de quan emprar la força. I en segon lloc, fins i tot si tingués les competències necessàries, el SEAE entraria en constant conflicte amb les posicions plurals i heterogènies dels estats membres.

Gràcies a la diplomàcia i a l'acció exterior, la Unió Europea no només vetlla per la seguretat dels seus ciutadans sinó que, en major o menor grau, per mitjà de la cooperació al desenvolupament, incrementa els valors democràtics i el respecte als drets humans en tots els racons del món on és present amb delegacions o oficines, i serveix com a marc d'actuació per als 27 estats membre.

Pedro Serrano de Haro, número dos d'exteriors de la UE, va fer un bon resum de què representen les relacions exteriors de la Unió en una entrevista recent: "La UE és un gran suport de les relacions internacionals, ja que la política exterior comuna és molt més coherent i eficaç del que mai s'ha vist. Hi ha més de 140 representacions de la UE arreu del món i som un dels principals actors de coordinació de posicions en l'àmbit internacional i un dels principals sostenidors del multilateralisme. Disposem de la capacitat més gran de projecció de cooperació al desenvolupament del món i som l'actor humanitari més important del planeta. Comptem amb 16 operacions de gestió de crisis al món, 6 d'elles militars i 2 navals. Tot això no ho poden desenvolupar els estats membre per si sols. Es miri com es miri, la UE és un dels primers socis internacionals."

5. Models de diplomàcia pública sectorial

> Diplomàcia esportiva

Jordi Calsamiglia, membre de la Junta Directiva del FC Barcelona

El Futbol Club Barcelona és més que un club. Això no és una frase feta, sinó una realitat. Si una persona viatja pel món, el primer que li preguntaran quan diu que és de Barcelona és pel Barça. Però per què el FC Barcelona té aquesta projecció a escala internacional, que va més enllà de qualsevol altre club de futbol? Si s'ha arribat a aquesta situació, és per diverses raons.

En primer lloc, el Futbol Club Barcelona és un club pluridisciplinari (futbol, handbol, hoquei sobre patins, etc.), amb equips tant masculins com femenins. Disposa de la Masia com a centre de formació, que és clarament una senya de la seva identitat. Amb la Fundació del FC Barcelona, estesa per tot el món, desenvolupa diferents programes d'activitats. Degut a la història compartida, el Barça està compromès amb la cultura i la manera de fer del poble de Catalunya. Per tot això podem dir que fa diplomàcia esportiva d'una manera constant.

No és casualitat que quan la gent parla del Barça, parli també de valors. Sens dubte, es tracta d'un concepte força utilitzat, però que segueix funcionant per incidir en la gent. Els jugadors que han passat per la Masia tenen una educació i uns valors que els capaciten per ser més que jugadors, i també és per això que es respecta el club.

La vinculació del club, ple de valors i tradició, amb Catalunya i la societat catalana és clara, i ve de lluny. Des del FC Barcelona s'intenta, mitjançant la diplomàcia pública, traslladar tot això a l'exterior. S'aconsegueix, per exemple, anant de la mà d'altres entitats, fent activitats conjuntes per promoure la cultura catalana assistint a fires, taules rodones i lliurament de premis, entre d'altres. També s'aprofiten els desplaçaments del primer equip de futbol arreu del món.

El FC Barcelona acostuma a col·laborar amb entitats de naturalesa ben diversa i és per això que s'estableixen convenis que deixen constància d'aquest compromís. Un bon exemple és el conveni entre el FC Barcelona i Òmnium Cultural, on es pot llegir el següent: "Ens comprometem a donar suport a iniciatives de la societat civil i de les institucions a favor de la llengua i de la cultura catalana, tant a Catalunya com a l'estranger, i fer-ne difusió tant als mitjans de comunicació com a les xarxes socials, web i pantalla del camp. Ens comprometem a donar suport a les associacions a favor del dret a decidir del poble de Catalunya i donar suport a la ciutadania en l'exercici de la decisió que prengui." Amb aquests convenis i activitats es fa arribar la diplomàcia pública molt més enllà de l'àmbit estrictament esportiu.

La llotja del Camp Nou és un espai permanent de diplomàcia pública, ja que sovint hi assisteixen personalitats mundials i oportunitats de diàleg i col·laboració. Fruit d'aquestes converses, sovint sorgeixen idees de promoció de la cultura catalana. El Barça també interactua amb els cònsols que resideixen a Barcelona, tot organitzant jornades per esbrinar com es pot incrementar la presència als països que representen o amb reunions puntuals per trobar espais de cooperació.

La Fundació del FC Barcelona ha crescut de manera exponencial els darrers anys. Desenvolupa tasques en l'àmbit dels refugiats o del *bullying*, entre d'altres. Són programes d'actuació molt potents, que arriben a més de 16.000 nens a tot el món. La Fundació del Barça és present ara mateix a Grècia, al Líban, a Itàlia, i en aquests països es dinamitzen activitats als camps de refugiats, projectant indirectament la imatge del Barça i de la cultura catalana i els seus valors.

La Confederació Mundial de Penyes l'integren 1.500 penyes, de les quals més de 150 són a l'estranger. Aquestes penyes fan el rol d'ambaixadores, ja que per tenir el reconeixement de penya oficial del club tenen uns requeriments, com ara disposar d'un local i fer activitats. Per tant, es tracta d'una xarxa amb un potencial molt gran.

Finalment, pel que fa a les xarxes socials, el FC Barcelona té 300 milions de seguidors a Facebook, que es tradueix en una important influència arreu del món. El club és conscient de tot això i evidentment n'intenta treure el màxim partit.

> Diplomàcia digital

Juan Luís Manfredi, professor titular de Periodisme a la Universitat de Castella – La Manxa

La transformació digital actual té com a actors principals Amazon, Facebook, Apple i Google, que sens dubte canviaran la manera en què es comprenen les coses. Això no implica la fi de la diplomàcia, sinó la manera com s'entén i s'exerceix. En l'actualitat, la diplomàcia presenta un major grau de complexitat, atesa l'emergència de nous actors, elements i conceptes. Els acadèmics intenten afegir adjectius a la diplomàcia, fet que ha donat llum a conceptes nous de diplomàcia. Però, encara que li posem diferents adjectius, la diplomàcia sempre serà l'art o la ciència de conduir les relacions internacionals.

La transformació digital presenta diversos problemes. Anteriorment, era senzill identificar quins eren els diferents actors diplomàtics. Tots els problemes es podien delimitar raonablement amb les fronteres. Ara, amb més institucions, actors i interessos creuats, s'ha de conduir la diplomàcia pública de diferent manera.

En el camp específic de la diplomàcia digital, hi haurà canvis en quatre àmbits:

1. Epistemologia o teoria del coneixement:
Canvis en la manera de produir les normes i en la participació de la ciutadania. Un bon exemple per il·lustrar aquests canvis és la marxa de dones a Washington del 21 de gener de 2017. Aquesta concentració es va organitzar a les xarxes socials, poques hores després de la presa de possessió del president Donald Trump. Però com s'adquireix aquest coneixement?

2. Economia:
La transformació de l'energia serà clau en els anys vinents. Que l'Àrtic sigui navegable tindrà un impacte important en les rutes comercials tal com les coneixem en l'actualitat. En aquest context, apareixeran noves fonts d'energia i veurem com es reparteix el poder amb tots aquests canvis.

3. Experts:
És el final dels experts, ja que no ens creiem a ningú, i molt menys els governs. Estem parlant del desordre informatiu, que pretén que no siguem capaços de distingir entre el que és real i el que no ho és. El biaix també juga un paper rellevant, ja que tots esbiaixem creient-nos que tenim raó i els altres estan equivocats. Una recent enquesta deia que 7/10 americans diuen que no consumeixen notícies falses però que els altres sí que ho fan.

4. Ètica:
Hi ha una nova propaganda o en realitat no és tan nova? A la propaganda russa s'indica que el que ells fan és exclusivament difondre informació i que la propaganda la fan els EUA.

Pel que fa a l'Estat espanyol, durant molt de temps no hi havia instruments de diplomàcia pública i de cop se n'han creat diversos, com la Marca Espanya i la Direcció General.

Al principi, la diplomàcia digital s'entenia com un servei als mitjans, o una part de la diplomàcia pública orientada als mitjans. A poc a poc, la diplomàcia digital ha començat a tenir algun sentit més, transformant-se en un ventall de serveis per als ciutadans. Aquests serveis tenen a veure amb els periodistes, però també amb la gestió dels riscos. L'any 2012 es va començar a formar els diplomàtics en aquest sentit, per aprendre com el món digital transforma la diplomàcia. Aquesta orientació al servei comença el 2012 emfatitzant la interacció amb altres *stakeholders* i institucions multilaterals. Es buscava que Espanya es convertís en un soci fiable i creïble en el context de la crisi econòmica.

El 2017 es va plantejar des del Ministeri d'Exteriors espanyol com gestionar aquesta transformació de manera estratègica. Ja s'havien creat més de 250 comptes d'ambaixades espanyoles arreu del món i va aparèixer un problema clàssic en la diplomàcia pública, que és la tensió entre centre i perifèria. Calia esperar ordres de Madrid o s'havia de reaccionar davant determinades crisis de manera independent? El problema és que la distribució jeràrquica, pròpia de la diplomàcia clàssica, no funciona bé en un entorn digital.

Es van crear diferents àrees per països, interès, idiomes o institucions multilaterals, perquè aquests grups tinguessin més autonomia per crear la política relacionada amb la comunicació digital. Amb aquesta nova organització es va incrementar l'audiència, duplicant el nombre de seguidors i cobrint totes les missions espanyoles. Es van resoldre també els problemes d'ús personal del compte, aconseguint unificar la imatge del servei diplomàtic espanyol a l'exterior.

El 2017 també es van actualitzar totes les pàgines web i es va crear un instrument de cerca o atles de les ambaixades i consolats per facilitar als ciutadans l'accés a la informació. Per altra banda, també es va crear un manual per orientar el contingut de l'activitat en xarxes, per tal que no sigui una diplomàcia personal i destacant el que fa l'ambaixada per als ciutadans.

> Diplomàcia econòmica

Teresa Navarro, directora general de FemCat

Fer diplomàcia no és explicar històries, sinó viure-les i fer que es visquin. Així ho entén FemCat, que ha tractat sobre el tema en alguns actes i fòrums.

Per a FemCat és important comprovar si existeix una relació entre la competitivitat de les empreses i la dels territoris, ja que la competitivitat d'un territori es pot entendre com els diferents elements que fan que les empreses vulguin establir-s'hi. Alguns d'aquests elements estan basats en polítiques públiques, com ara la seguretat jurídica, un sistema transparent i infraestructures adequades. També un bon sistema educatiu, tant perquè els directius porten els fills a escola com perquè han de contractar personal ben format. Després hi ha altres elements que no depenen únicament de les polítiques públiques, com ara el teixit empresarial de proveïdors.

Es tracta, en definitiva, d'un cercle virtuós, ja que si les empreses són competitives, el territori també ho acaba sent i atrau més inversió. Una política empresarial que funcioni farà arrencar aquest cercle virtuós de competitivitat de les empreses i del territori. En canvi, sense una política empresarial adequada, la diplomàcia econòmica es pot acabar girant en contra.

Per tant, per poder fer una bona diplomàcia econòmica cal tenir un bon sector empresarial, que deixi en bona posició tant el sector com el territori. Els responsables de dur a terme aquesta diplomàcia empresarial són sobretot tres:

1. Els elements de promoció econòmica, com ara ACCIÓ, que s'encarrega d'atraure la inversió estrangera a Catalunya i d'acompanyar l'empresari català per obrir mercats a l'exterior.

2. Les organitzacions empresarials, que també ajuden l'empresari en la tasca d'internacionalització.

3. El mateix directiu d'empresa, que sovint és qui pot fer la diplomàcia empresarial més eficaç.

Per potenciar l'esmentat cercle virtuós, cal també una bona gestió de la marca de país, els conceptes que s'associen a la imatge d'un territori. El cas del Futbol Club Barcelona és un exemple de concepte que s'associa ràpidament a Barcelona arreu del món. Aquestes imatges que et vénen al cap sobre un territori o una ciutat, influeixen en la conducta de cada individu, actors i empreses. És per això que la major part de territoris fan una gestió activa de la seva marca.

Dur a terme aquesta gestió no és fàcil, perquè a la vegada s'ha d'escoltar i tenir en compte tots aquells que el dia de demà l'hauran de defensar. Ha de ser una marca autèntica i alhora transversal, ja que ha de servir tant per atraure turistes com inversors o compradors. Si es té la marca ben treballada, després hi ha tota una sèrie d'eines que es posen automàticament a l'abast.

Les agències de promoció econòmica com ACCIÓ ajuden a dotar de coherència la vessant econòmica d'una marca. Vesteixen la credibilitat de les empreses i del territori d'on provenen. Per a l'empresari individual, és molt més fàcil vendre un producte si té uns elements i recursos al voltant que funcionen i l'ajuden.

En resum, la diplomàcia empresarial no es fa d'un dia per l'altre, sinó que s'ha de treballar dia a dia, amb cada albarà i cada client. Només funcionarà si es posa en marxa el cercle virtuós de les empreses i del territori. La duen a terme tant les institucions de promoció econòmica com les organitzacions empresarials i les empreses particulars, i queda reforçada si es gestiona de manera activa la marca del territori.

> Diplomàcia cultural

Àlex Hinojo, coordinador digital a l'Institut Ramon Llull

La cultura és una porta, utilitzada al llarg de la història com a canal d'entesa i comprensió per part d'institucions i ciutadans. Sovint, la cultura i la diplomàcia cultural permeten gestionar la complexitat.

Òmnium Cultural, durant el franquisme, va promoure activitats culturals per impulsar la catalanitat. Des de Hollywood s'ha intentat vendre l'estil de vida americà mitjançant la cultura i el cinema. O, per posar un exemple més actual, Harry Potter ha fet més per la diplomàcia cultural del Regne Unit que tot el British Council en molts anys. A Catalunya, el producte cultural que ha tingut més repercussió internacional els darrers anys és la sèrie Merlí, que actualment té molt èxit a Llatinoamèrica.

L'Institut Ramon Llull es va crear amb la finalitat de fer promoció cultural i es va dividir en tres àrees: l'àrea de llengües i universitats s'ocupa de les classes de llengua catalana a universitats d'arreu del món, l'àrea de literatura fomenta que es conegui la literatura catalana i l'àrea de creació incorpora tota mena d'arts.

Cal tenir en compte, però, que amb la transformació digital, els autors i artistes disposen de canals propis de promoció i costa destacar en un ecosistema en què es redueix el nombre d'intermediaris. L'increment del volum de dades i la velocitat afecta la mateixa producció de continguts. Els analistes de dades estan molt buscats darrerament, però no s'han d'oblidar les humanitats, ja que només veure el món des de la perspectiva numèrica és un error. Es necessiten les dues perspectives per tal d'entendre el món, i per això la promoció cultural és necessària.

S'ha reduït molt el nombre de canals que la humanitat utilitza per relacionar-se i la majoria depenen d'un nombre molt reduït d'empreses, amb una mateixa visió, que poden decidir si accepten o no el teu punt de vista. Per exemple, Tripadvisor, la web de comentaris de restaurants, no accepta ressenyes en llengua catalana, dificultant així fer valer la nostra cultura. Per tant, la plataforma també afecta la difusió de la cultura.

La cultura permet els matisos i en aquestes plataformes tot va tan de pressa que apareixen problemes per incorporar la riquesa i la diversitat cultural. És difícil mantenir la cultura viva en un entorn en què cada cop hi ha més plataformes de veu, però encara no es pot parlar en català a l'Amazon Echo o al Siri. S'ha de treballar per fer valer la diversitat cultural en un entorn tecnològic gestionat per unes empreses que tenen uns clars interessos econòmics.

Els ciutadans han de formar part de la solució. La societat catalana, amb la seva històrica tradició cívica, fa anys que conviu amb diferents hegemonies culturals. Això és un problema que altres estats no han tingut fins ara, només pel fet de tenir fronteres molt més rígides, context que ha canviat en el món globalitzat en què vivim. La societat catalana destaca per saber-se organitzar i saber gestionar la disglòssia, i en un entorn on les regions cada cop s'estan posant més en valor, aquest seria el nostre *know how*. La llengua catalana és la germana gran de les llengües petites, un model a seguir per a moltes llengües minoritàries.

La societat catalana, tradicionalment activa a nivell cívic, ha desenvolupat tota mena d'activitats fent front als reptes tecnològics que apareixen, per tal de mantenir viva la cultura. Adaptar-se a les noves realitats és, justament, l'única solució per continuar sent rellevants en l'ecosistema actual.

> Diplomàcia científica i tecnològica

Alexis Roig, director general de Scitech Diplohub

Parlem de diplomàcia científica, tecnològica o acadèmica, però tot això són sinònims o subgrups dins del paraigua de la diplomàcia científica, que engloba totes aquelles col·laboracions de caràcter científic,

tecnològic i acadèmic entre països, ciutats, regions o societats, que tenen com a objectiu fer front a reptes compartits i construir ponts i partenariats internacionals sòlids.

La definició més extensa de diplomàcia científica és la que van establir l'any 2010 a la British Royal Society, que identifica tres branques interconnectades:

- **1. Diplomàcia per la ciència:**
  Fa referència a com les relacions diplomàtiques clàssiques i les col·laboracions entre ministeris d'Afers Exteriors de diferents països, faciliten més i millors intercanvis científics (programes de mobilitat d'estudiants, programes de recerca).

- **2. Ciència per la diplomàcia:**
  Exercici de poder tou, on relacions de caràcter informal poden ajudar a millorar les relacions entre actors geopolítics. Els científics, la gent que treballa a l'acadèmia, els enginyers o tecnòlegs, col·laboren durant el seu dia a dia amb col·legues i centres de recerca d'arreu del món per facilitar una major entesa entre països. Un bon exemple seria l'acoblament de la nau Soyuz i de l'Apol·lo a l'espai en plena Guerra Freda, gran avenç científic i tecnològic per la humanitat on hi van col·laborar les dues potències enfrontades. Més recentment, podríem parlar de l'accelerador de partícules que es troba a Jordània, un projecte de col·laboració entre diferents països d'Orient Mitjà, països que tenen relacions diplomàtiques molt tenses, o que directament estan en conflicte. En general aquests projectes requereixen infraestructures molt cares, que solucionen problemes globals.

- **3. Ciència en diplomàcia:**
  Ús de l'evidència científica i del coneixement empíric per vestir acords internacionals o dissenyar l'estratègia d'acció exterior. Els estats tenen fronteres compartides i s'ha de legislar l'ús d'aquests territoris, ja que tots els actes tenen conseqüències a l'altre costat de la frontera. Això es regula o bé per interessos polítics o tenint en compte el coneixement científic i mesurant l'impacte que té per al medi ambient, per a la societat... L'Agenda 2030 de les Nacions Unides és un bon exemple de ciència en diplomàcia, ja que per aconseguir totes les fites de desenvolupament sostenible proposades cal coneixement científic i tecnològic, però també la col·laboració de molts països.

Ens podem preguntar si la diplomàcia científica és diplomàcia pública. La resposta ràpida és que sí, tot i que també es pot considerar poder dur en algun moment determinat, ja que en l'actualitat la força no la donen els militars, sinó la possessió d'eines tecnològiques avançades, siguin bombes atòmiques o drons. Però la diplomàcia científica és bàsicament diplomàcia pública perquè els valors de la ciència són intrínsecament universals, no entén de política, és transversal, transparent i facilita l'entesa entre països.

El 2008, Barcelona va esdevenir la primera ciutat del món a tenir una estratègia de diplomàcia científica. Els gegants tecnològics i les ciutats son agents geopolítics, i aquests han de desplegar les seves pròpies estratègies per atraure la creació de coneixement i la riquesa econòmica. Barcelona, per exemple, ha aprofitat la xarxa de relacions institucionals internacionals i és la quarta ciutat que no és capital d'un estat amb mes representació consular al món, després de Nova York, Hong Kong i Los Angeles.

SciTech DiploHub vol posar la diplomàcia científica al servei de l'acció exterior. Es tracta d'una organització civil sense ànim de lucre, de caràcter publicoprivat, que treballa conjuntament amb centres de recerca, institucions i fundacions amb el mandat de desplegar l'estratègia de diplomàcia científica de Barcelona, tot representant l'ecosistema del coneixement i de la innovació a l'exterior, i fer de Barcelona un actor geopolític més influent al món.

6. Cloenda

Ja fa més d'un any de l'aplicació de l'article 155 per part del Govern espanyol i encara ara s'arrosseguen els danys causats durant el període en què va estar vigent. Diplocat va ser un clar exemple dels efectes d'aquest i des de la Generalitat de Catalunya es té molt present l'intent de liquidació i la campanya de desprestigi de la qual va ser objecte. Amb aquesta primera activitat oberta al públic s'ha iniciat una nova etapa del consorci.

En aquesta nova etapa, Diplocat ha de continuar sent un instrument de país i no de govern, ja que aquest darrer disposa de la seva pròpia xarxa de delegacions, que fan les tasques de representació política i institucional que Catalunya necessita. Aquesta xarxa de delegacions és molt important i el Govern està decidit a fer-la créixer.

Diplocat, per la seva banda, treballa per Catalunya tot fent diplomàcia pública, tot confluint amb els diversos actors de la societat que tenen vocació internacional. Diplocat és un consorci transversal i divers, que connecta Catalunya amb el món i la projecta, i alhora capacita la societat civil en l'àmbit internacional.

Des del Departament d'Exteriors de la Generalitat de Catalunya estem molt contents de tornar a disposar d'una eina com aquesta, en un món en què la diplomàcia pública és cada dia més necessària i present, com a complement de la diplomàcia tradicional. Cal seguir treballant per fer de Catalunya un referent mundial en l'àmbit econòmic, esportiu, cultural i empresarial, i Diplocat és una bona eina per ajudar-nos a aconseguir-ho.

Mireia Borrell
Secretària d'Acció Exterior i de la Unió Europea

Annex 1. Programa

EL PAPER DE LA DIPLOMÀCIA PÚBLICA EN L'ERA DIGITAL

Models comparatius

Barcelona, 3 de maig de 2019

Recinte Modernista de Sant Pau. Sala Pau Gil – C/ de St. Antoni Maria Claret, 167, Barcelona

PROGRAMA **# PublicDiplomacy**

9.00h **Benvinguda**
- **Laura Foraster,** secretària general, Consell de Diplomàcia Pública de Catalunya - Diplocat

9.30h **Conferència inaugural: El paper de la diplomàcia pública en l'era digital**
- **Nicholas J. Cull**, catedràtic de Diplomàcia Pública i director del Programa de Màster en Diplomàcia Pública, Universitat del Sud de Califòrnia (USC)

10.30h **Pausa**

11.00h **Bones pràctiques en diplomàcia pública**
Taula rodona moderada per **Teresa Turiera**, periodista
- Diplomàcia pública i comunitats autònomes: **Joan David Janer Torrens**, professor titular de Dret Internacional Públic, Universitat de les Illes Balears
- Noves tendències de diplomàcia pública: **Corneliu Bjola**, professor associat d'Estudis Diplomàtics i cap del Grup de Recerca en Diplomàcia Digital, Universitat d'Oxford
- El model de la Comissió Europea: **Manel Camós**, funcionari jubilat de la Comissió Europea

11.45h **Debat**

12.15h **Models de diplomàcia pública sectorials**
Taula rodona moderada per **Laura Pous**, periodista, cap de Món i Economia, Agència Catalana de Notícies (ACN)
- Diplomàcia esportiva: **Jordi Calsamiglia**, membre de la Junta Directiva del FC Barcelona
- Diplomàcia digital: **Juan Luís Manfredi**, professor titular de Periodisme, Universitat de Castilla - La Mancha
- Diplomàcia econòmica: **Teresa Navarro**, directora general, FemCAT
- Diplomàcia cultural: **Àlex Hinojo**, *Digital Officer*, Institut Ramon Llull
- Diplomàcia científica i tecnològica: **Alexis Roig**, *Chief Executive Officer*, SciTech DiploHub

13.00h **Debat**

14.00h **Fi de la jornada**

Organiza: DIPLOCAT Consell de Diplomàcia Pública de Catalunya

Amb la col·laboració de: Sant Pau Recinte Modernista Barcelona

Annex 2. Participants

> CORNELIU BJOLA

PROFESSOR ASSOCIAT D'ESTUDIS DIPLOMÀTICS, I CAP DEL GRUP DE RECERCA EN DIPLOMÀCIA DIGITAL, UNIVERSITAT D'OXFORD

Corneliu Bjola és doctor en Ciències Polítiques per la Universitat de Toronto (2007) i amb anterioritat va fer classes i recerca a les universitats de McMaster i Toronto. Ha estat *research fellow* al Woodrow Wilson International Center for Scholars i *visiting fellow* a l'Acadèmia de Defensa Australiana (2012) i a la Universitat d'Afers Exteriors de la Xina (2016).

Actualment els temes que estan centrant la seva recerca són, d'una banda, l'impacte de la tecnologia digital en el comportament de la diplomàcia, amb un focus especial en comunicació estratègica i influència digital, i de l'altra, les teories i els mètodes per contrarestar la desinformació i la propaganda.

És autor o editor de cinc llibres, incloent-hi la coedició dels volums *Countering Online Propaganda and Extremism: The Dark Side of Digital Diplomacy (Routledge, forthcoming), i Digital Diplomacy: Theory and Practice (Routledge, 2015). Els seus treballs han estat publicats a les revistes Global Affairs, European Journal of International Relations, International Negotiation, Review of International Studies, British Journal of Politics and International Relations, Global Policy, Journal of Global Ethics i The Hague Journal of Diplomacy.*

Bjola és coeditor del llibre *New Diplomatic Studies* (Routledge) i coeditor en cap de la nova revista *Diplomacy and Foreign Policy*. Va rebre el premi OxTALENT l'any 2014, atorgat per l'*Oxford Committee on Teaching and Learning Enhanced with Technology*, per millorar l'experiència d'aprenentatge dels estudiants utilitzant les aplicacions de les xarxes socials.

> MIREIA BORRELL

SECRETÀRIA D'ACCIÓ EXTERIOR I DE LA UNIÓ EUROPEA DEL DEPARTAMENT D'ACCIÓ EXTERIOR, RELACIONS INSTITUCIONALS I TRANSPARÈNCIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Nascuda a Balaguer l'any 1985.

És doctora en Economia política europea per l'*European Institute de la London School of Economics* (LSE). Va cursar la llicenciatura d'Economia a la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i el màster en Economia política europea a l'*European Institute* de la LSE.

Abans d'assumir el càrrec de secretària d'Acció Exterior i de la Unió Europea, va ser directora general de Relacions Exteriors. Amb anterioritat, ha estat professora d'Economia política d'Europa a la LSE, fent classes d'"Economia política dels estats del benestar europeus" i de "Representació d'interessos i

política econòmica a Europa". Ha estat guanyadora de l'*European Institute's Class Teacher Award 2018*.

També ha estat investigadora postdoctoral a la Universitat d'Oxford, en un programa del Regne Unit de polítiques socials per a famílies, i va ser auditora junior a *Ernst & Young* a Barcelona. Va tenir una beca a la Direcció General de Polítiques Internes del Parlament Europeu, al Comitè de Desenvolupament Regional. Ha estat ponent convidada al *Glasgow Economic Forum 2018*.

És editora i col·laboradora de la revista digital d'afers econòmics i socials *Ekonomicus*, i també autora i coautora de diverses publicacions sobre economia social, salut pública, benestar i família, i comerç.

Parla català, castellà, anglès i francès.

> JORDI CALSAMIGLIA

MEMBRE DE LA JUNTA DIRECTIVA DEL FC BARCELONA

Jordi Calsamiglia (Barcelona, 19 de juny de 1959) és advocat i titular del Bufet Calsamiglia.

És expert en responsabilitat civil, dret d'assegurances, propietat intel·lectual i dret de l'esport. Ha estat president de la Comissió d'advocats experts en responsabilitat civil i assegurança (2014-2018) i de la Comissió de Propietat Intel·lectual de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona (1992-1996).

Vinculat al sector editorial com a lletrat del Gremi d'Editors de Catalunya des de l'any 1983 i de la Cambra del Llibre. Va ser assessor de la Federació Catalana de Tennis durant 20 anys i de la Federació Catalana de Golf al llarg de 8 anys.

Coordinador de l'Àrea Jurídica del FC Barcelona des de l'any 2010 fins a l'any 2015. Després de les eleccions del 18 de juliol de 2015 s'incorpora a la Junta Directiva del FC Barcelona com a secretari, càrrec que ocupa fins al febrer de 2019, quan demana el relleu per integrar-se al Comitè de Compliment. A més, manté les funcions com a president de la Comissió de Disciplina i com a patró i secretari del Patronat de la Fundació del FCBarcelona.

> MANEL CAMÓS

FUNCIONARI JUBILAT DE LA COMISSIÓ EUROPEA

Manel Camós (Barcelona, 1948) va estudiar Enginyeria Química (1967-73) a l'Institut Químic de Sarrià (Barcelona); Gestió de l'energia (1980-81) a la *Université Livre de Bruxelles*, i Ciències Econòmiques (1982-84) a l'UNED.

Entre 1973 i 1984 va treballar al sector privat a Barcelona, Madrid i Brussel·les, desenvolupant treballs de recerca, màrqueting i planificació. De 1985 a 1987 va treballar al Ministeri d'Indústria i Energia a Madrid, com a assessor en temes europeus.

A final de 1987 es va incorporar com a funcionari a la Comissió Europea a Brussel·les, a la Direcció General de Relacions Exteriors, on va tenir diverses responsabilitats: coordinació de les relacions polítiques i de cooperació amb Amèrica central i posteriorment amb Mèxic i Cuba.

L'any 1996 va ser el cap de Gabinet del Director General responsable de les Relacions amb el Mediterrani, Amèrica Llatina i Àsia. Va participar activament en qüestions relacionades amb el Mediterrani, especialment el Procés de Barcelona. L'any 1998 va ser nomenat cap de la Unitat d'Informació i Relacions amb el Parlament Europeu dins de la Direcció General de Relacions Exteriors. Entre 2000 i 2004 va ser el cap de negociació de la Comissió Europea amb Letònia i Polònia, durant el procés d'adhesió d'aquests països a la UE.

Des d'octubre de 2005 fins a desembre de 2012 va ser el director de la Representació de la Comissió Europea a Barcelona.

> NICHOLAS J. CULL

CATEDRÀTIC DE DIPLOMÀCIA PÚBLICA I DIRECTOR DEL PROGRAMA DE MÀSTER EN DIPLOMÀCIA PÚBLICA, UNIVERSITAT DEL SUD DE CALIFÒRNIA (USC)

Nicholas J. Cull és catedràtic de Diplomàcia Pública i director del Programa del Màster en Diplomàcia Pública a la Universitat del Sud de Califòrnia (USC) i *faculty fellow del Center on Public Diplomacy* d'aquesta universitat.

Els seus interessos de recerca i ensenyament són interdisciplinaris i se centren en el rol del compromís públic en la política exterior. És autor de *The Cold War and the United States Information Agency: American Propaganda and Public Diplomacy*, 1945-1989 (Cambridge, 2008) i *The Decline and Fall of the United States Information Agency: American Public Diplomacy*, 1989-2001 (Palgrave, 2012). El seu primer llibre va ser *Venent Guerra* (Oxford, 1995), un estudi de les feines d'informació britàniques als Estats Units abans de Pearl Harbor. Ha publicat nombrosos articles sobre la història de la diplomàcia pública i els mitjans de comunicació.

Cull ha donat classes a diversos llocs del món, sovint convidat per acadèmies diplomàtiques o ministeris estrangers i agències de diplomàcia públiques, incloent-hi el Regne Unit, Canadà, Índia, Corea, Mèxic, Sud-àfrica i Suïssa. És un ponent regular al *Foreign Service Institute dels Estats Units i al Center for Executive Education a la US Naval Postgraduate School.*

És un actiu historiador del cinema que ha format part del moviment per incloure pel·lícules i altres mitjans de comunicació dins de les fonts històriques convencionals. El seu treball en l'àmbit del cinema inclou, amb James Chapman, *Projecting Empire: Imperialism and Popular Cinema* (I. B. Tauris, 2009) i *Projecting Tomorrow: Science Fiction and Popular Cinema* (I.B. Tauris, 2013).

Llicenciat i doctorat per la Universitat de Leeds. Com a estudiant de postgrau va estudiar a *Princeton* com a *Harkness Fellow of the Commonwealth Fund of New York*. Des de 1997 fins a 2005 va ser professor d'Estudis Americans i director del Centre per a Estudis Americans al Departament d'Història a Leicester. És

president de l'*International Association for Media and History* i membre del *Public Diplomacy Council*.

> LAURA FORASTER I LLORET

SECRETÀRIA GENERAL DEL CONSELL DE DIPLOMÀCIA PÚBLICA DE CATALUNYA - DIPLOCAT

Laura Foraster i Lloret (Barcelona, 1976) és llicenciada en Administració i Direcció d'Empreses per la UPF i en Humanitats per la UOC i té un màster en Estudis Europeus cursat a la *KU Leuven*, a banda de formació específica en diplomàcia pública i en Missions d'Observació Electoral. Actualment es secretària general de Diplocat. Fins al tancament temporal de l'entitat a l'abril de 2018 en va ser la directora executiva.

Va ser cap de Gabinet del conseller d'Innovació, Universitats i Empresa i del conseller de Comerç, Turisme i Consum de la Generalitat de Catalunya durant dues legislatures consecutives, dirigint el Gabinet del conseller, i assessorant-lo en temes polítics i d'afers internacionals i de la Unió Europea. Prèviament, va exercir d'assistent parlamentària de diversos eurodiputats catalans al Parlament Europeu a Brussel·les i Estrasburg, fent seguiment del Comitè de Relacions Internacionals, Drets Humans i Polítiques Estrangeres i de Seguretat Comunes i del Comitè d'Afers Constitucionals. Ha treballat a Brussel·les, desenvolupant diferents tasques a la Comissió Europea, al Comitè de les Regions i a la Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya davant la Unió Europea.

> ÀLEX HINOJO

COORDINADOR DIGITAL A L'INSTITUT RAMON LLULL (IRL)

Nascut a Barcelona el 1980. Gestor del coneixement, expert en l'anàlisi d'organitzacions complexes i la definició d'estratègies a mitjà termini en institucions culturals i educatives.

Diplomat en Ciències Empresarials (UAB/UOC), amb postgraus en Gestió Cultural (UB) i Museologia (UPF).

S'ha especialitzat en la divulgació cultural a la xarxa mitjançant plataformes obertes, especialment la Viquipèdia. També es defineix com un activista del coneixement lliure i dels drets digitals. Ha treballat amb els principals museus, biblioteques, arxius i universitats dels Països Catalans, així com amb diverses institucions a nivell internacional, difonent els beneficis de treballar en obert, en xarxa i de manera descentralitzada i col·laborativa.

Durant els darrers anys ha estat el director d'Amical Wikimedia, des d'on ha impulsat diversos projectes culturals i educatius, rebent el Premi Nacional de Cultura el 2014 per la contribució al coneixement universal en llengua catalana i per fer possible que el coneixement sobre la cultura catalana sigui accessible en qualsevol llengua. Des de març de 2019 coordina l'estratègia digital de continguts de l'Institut Ramon Llull.

També és cofundador del projecte DretsDigitals, des d'on defensen els drets

humans a l'entorn digital, com ara el dret a la privacitat, el dret a l'accés a la informació i el dret a la llibertat d'expressió, entre molts d'altres.

> JOAN DAVID JANER TORRENS

PROFESSOR TITULAR DE DRET INTERNACIONAL PUBLIC, UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

Des de 2004 és professor titular de Dret internacional Públic de la Universitat de les Illes Balears. Entre 2006 i 2010 va ser titular de la Càtedra Jean Monnet de Dret de la Unió Europea de la UIB, atorgada per la Comissió Europea.

Llicenciat en Dret amb premi extraordinari per la UIB (1995), Màster en Dret europeu pel College of Europe de Natolin - Varsòvia (1996), realitzat amb una beca concedida pel Ministeri d'Afers Estrangers espanyol. Doctor en Dret per la UIB amb la qualificació d'Excellent cum laude (2000) amb una tesi sobre la responsabilitat patrimonial dels Estats per infracció del dret comunitari.

Ha realitzat estades de recerca a diferents universitats estrangeres com l'Institut Universitari Europeu de Florència (Itàlia), les universitat de Cambridge i Oxford (Regne Unit) i Munster (Alemanya).

Ha donat classes a diferents màsters oficials en Dret a la Universitat Autònoma de Madrid i a la Universitat de León (Nicaragua). Ha estat membre del jurat del premi a la millor tesi doctoral sobre temes regionals del Comitè de les Regions de la Unió Europea (convocatòria 2010 i 2012). Premi d'assaig concedit pel Govern japonès per realitzar una visita d'estudi a aquell país (1999). Autor de diversos llibres, de capítols de llibres i de manuals o d'estudis doctrinals sobre Dret internacional i Dret de la Unió Europea. Des de l'any 2000 és coordinador del programa Erasmus de la Facultat de Dret i, des de gener de 2016, director del Departament de Dret públic de la UIB.

Ha publicat diferents estudis sobre l'acció exterior de les comunitats autònomes.

> JUAN LUIS MANFREDI

PROFESSOR TITULAR DE PERIODISME DE LA UNIVERSITAT DE CASTELLA - LA MANXA

Juan Luis Manfredi Sánchez es professor titular de Periodisme de la Universitat de Castella - La Manxa. Ha publicat més de 30 treballs acadèmics sobre innovació, diplomàcia i comunicació política internacional. L'últim es titula "La diplomàcia espanyola davant el repte digital", finançat pel Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació d'Espanya.

Investigador principal del projecte "Comunicació pública, transparència, rendició de comptes i participació als governs locals", conegut com GlobalCOM (2013). Investigador principal per a Espanya del projecte *European Media Policies Revisited: Valuing & Reclaiming Free and Independent Media in Contemporary Democratic Systems*, MEDIADEM (2010-2013). És membre del Consell Científic del Real Instituto Elcano.

> TERESA NAVARRO

DIRECTORA GENERAL DE LA FUNDACIÓ PRIVADA D'EMPRESARIS FEMCAT

És enginyera industrial i Màster en *Supply Chain Management* i ha treballat al sector del petroli en diversos països europeus.

Directora general de la Fundació Privada d'Empresaris FemCAT des del 2016. Com a secretària tècnica de FemCAT, des del 2008 va gestionar els programes i projectes de l'entitat. Del 2005 al 2008 va ser cap d'Emprenedoria i Finançament al Centre d'Innovació i Desenvolupament (CIDEM, ara ACCIÓ) de la Generalitat de Catalunya. Entre el 2002 i el 2004 va treballar al Departament d'Operacions del Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004.

FemCAT és una fundació privada, independent, que agrupa empresaris i directius que volen contribuir a l'avançament econòmic i social de Catalunya. Desenvolupa iniciatives, amb lideratge propi o amb altres entitats, per a la millora de la innovació i l'emprenedoria, la competitivitat, la cohesió social i la projecció de Catalunya al món.

> ALEXIS ROIG

DIRECTOR GENERAL DE SCITECH DIPLOHUB

Director general de Barcelona Science and Technology Diplomacy Hub (SciTech DiploHub), organització sense ànim de lucre i de col·laboració públicoprivada amb suport dels principals centres de recerca, universitats, ONGs, *startups*, corporacions i institucions públiques de Barcelona, que té el mandat d'implementar l'estratègia de diplomàcia científica de la ciutat i representar el seu ecosistema del coneixement i la innovació arreu del món, tot fent de Barcelona un actor geopolític més influent.

Té més de 10 anys d'experiència com a assessor sènior en diplomàcia científica per a ministeris d'Afers Exteriors, Ciència, Recerca i Educació de governs de diversos països d'Àsia i Europa. És també professor de Polítiques d'Innovació i Emprenedoria de la *University of Shanghai for Science and Technology*.

Com a emprenedor en sèrie, és impulsor i membre del consell de múltiples iniciatives privades sense ànim de lucre i *think tanks* en els camps de la diplomàcia pública, les polítiques científiques, les tecnologies digitals i l'educació superior.

És enginyer en Informàtica per la Universitat Politècnica de Catalunya, MBA per l'*École de Management de Normandie* i té un postgrau en Diplomàcia per l'*United Nations Institute for Training and Research*.

Referències

[1] Dizard Jr, Wilson, *Digital Diplomacy: U.S. Foreign Policy in the Information Age*. Nova York: Praeger, 2001, 5-7

[2] Snow, Jr., Crocker. *Definitions of Public Diplomacy*. The Edward R. Murrow Center of Public Diplomacy, The Fletcher School of Law and Diplomacy, Tufts University. Maig 2005.

[3] Gregory, Bruce. *American Public Diplomacy: Enduring Characteristics, Elusive Transformation*. The Hague Journal of Diplomacy 6. 2011. 351-372. DOI: 10.1163/187119111X583941

[4] Verlaeckt, Koen. *The case of Flanders*. A seminar co-organized by the Conference of European Regions with Legislative Power (REGLEG) and the Forum of Federations. Foreign and external relations of federated entities. Conferència realitzada a Brussel·les, Bèlgica. Setembre 2008. Recuperada de: http://www.forumfed.org/events/provinces-cantons-lnder-discuss-the-conduct-of-foreign-relations/

[5] European Commission Directorate-General for External Relations. *The EU's 50th anniversary celebrations around the world. A glance at EU public diplomacy at work*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007

[6] MAEC. Gobierno de España. *Estrategia de acción exterior*. Madrid. Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación. Febrer 2015

Entitats membres del consorci

Institucions públiques i entitats municipalistes

- Generalitat de Catalunya
- Ajuntament de Barcelona
- Ajuntament de Tarragona
- Ajuntament de Girona
- Ajuntament de Lleida
- Ajuntament de Vielha e Mijaran
- Diputació de Barcelona
- Diputació de Tarragona
- Diputació de Girona
- Diputació de Lleida
- Conselh Generau d'Aran
- Associació Catalana de Municipis i Comarques
- Federació de Municipis de Catalunya

Entitats de l'àmbit empresarial

- Consell General de les Cambres Oficials de Comerç, Indústria i Navegació de Catalunya
- Foment del Treball Nacional
- Micro, petita i mitjana empresa de Catalunya (PIMEC)
- Confederació de Cooperatives de Catalunya
- Associació Multisectorial d'Empreses (AMEC)
- Fundació Privada d'Empresaris (FemCAT)

Entitats de l'àmbit social, sindical i esportiu

- Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya
- Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)
- Comissions Obreres de Catalunya (CCOO)
- FC Barcelona

Universitats, escoles de negocis i centres acadèmics

- Universitat de Barcelona (UB)
- Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)
- Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)
- Universitat Pompeu Fabra (UPF)
- Universitat de Lleida (UdL)
- Universitat de Girona (UdG)
- Universitat Rovira i Virgili (URV)
- Universitat Ramon Llull (URL)
- Universitat Oberta de Catalunya (UOC)
- Universitat de Vic · Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC)
- Universitat Internacional de Catalunya (UIC)
- Universitat Abat Oliba CEU (UAO CEU)
- Institut Barcelona d'Estudis Internacionals (IBEI)
- EADA Business School
- Barcelona Graduate School of Economics (Barcelona GSE)